

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	18 december 2018	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2018-1974	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81E32FCA	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	12 december 2018	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	Ontheffing ruimtelijke ingrepen Heezerspoor, entree noordzijde en fuelpit recreatief padenplan Soesterberg	ONDERWERP	Beslissing op verzoek intrekking en verlenging

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op het verzoek van 12 december 2018 van de provincie Utrecht, om gedeeltelijke intrekking en verlenging van het reeds genomen besluit van 11 mei 2018 voor het project 'Heezerspoor, entree noordzijde en fuelpit recreatief padenplan Soesterberg' met zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2018-0433.

I. Besluit

Wij besluiten in te stemmen met het verzoek tot gedeeltelijke intrekking en verlenging. Het besluit met nummer 81CBC63C van 11 mei 2018 met zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2018-0433 blijft onverkort van kracht voor wat betreft de bepalingen, voorwaarden, werkzaamheden en de soort(en) bij locatie 4 (Heezerspoor). Deze ontheffing is te vinden in de bijlage bij dit besluit. Wij verlenen u ontheffing voor de periode van 31 december 2018 tot en met 30 december 2023.

II. Verzoek

Het verzoek betreft de wijziging van de beschikking ten aanzien van de looptijd van de ontheffing voor wat betreft locatie 4 te verlengen tot en met 30 december 2023.

Beoordeling van het verzoek

De gevraagde wijzigingen doen niets af aan de reeds gemaakte beoordeling van het besluit van 11 mei 2017 met zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2018-0433. De gevraagde wijzigingen zijn van feitelijke aard, er is derhalve geen aanleiding om niet aan dit verzoek te voldoen.

Ten overvloedige wordt opgemerkt dat ten aanzien van de werkzaamheden op locatie 7 geen verlenging van deze ontheffing is aangevraagd. Die werkzaamheden zijn niet uitgevoerd. Indien deze werkzaamheden in de toekomst alsnog worden uitgevoerd, is daarvoor mogelijk een ontheffing noodzakelijk.

III. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;

- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

IV. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officielebekendmakingen.nl

V. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

VI. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan:

- RUD Utrecht, Postbus 85242, 3508 AE Utrecht.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Leefomgeving

VERZONDEN 11 MEI 2018

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	11 mei 2018	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2018-0433	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81CBC63C	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	19 maart 2018	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- voorschriften en beperkingen - kaart planlocatie - maatregelen aanvraag - meldingsformulieren	ONDERWERP	Ontheffing ruimtelijke ingrepen Heezerspoor, entree noordzijde en fuelpit recreatief padenplan Soesterberg

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 19 maart 2018 van de provincie Utrecht, om ontheffing in het kader van artikel 3.8 van de Wet natuurbescherming (hierna: wet). Op 3 april 2018 en 25 april 2018 heeft u deze aanvraag aangevuld.

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap hebben wij besloten u:

- ontheffing te verlenen van artikel 3.5, eerste en tweede lid, van de wet, voor zover dit betreft het doden en opzettelijk verstoren van de zandhagedis;
- Ontheffing te weigeren voor artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a van de wet, voor zover dit betreft het doden van de ringslang;
- ontheffing te verlenen van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a van de wet, voor zover dit betreft het doden van de hazelworm en de levendbarende hagedis en het doden van eieren, poppen of rupsen van de kommavlinder;
- ontheffing te verlenen van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder b van de wet, voor zover dit betreft het beschadigen en/of vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de kommavlinder en levendbarende hagedis,

voor de periode tussen de verzenddatum van dit besluit en 31 december 2018.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op:

- Heezerspoor:
  - verwijderen kruid- en strooisellaag t.b.v. het aan te leggen wandelpad;
  - het wandelpad wordt na aanleg in stand gehouden door maaibeheer.
- entree noordzijde en fuelpit
  - verwijderen overige vegetatie (struiklaag);
  - verwijderen kruid- en strooisellaag;

o aanbrengen halfverharding;
van het recreatief padenplan op de voormalige vliegbasis te Soesterberg.

U vraagt ontheffing van de verbodsartikelen genoemd in de artikelen 3.5 en 3.10 van de wet voor wat betreft de zandhagedis (*Lacerta agilis*), hazelworm (*Anguis fragilis*), kommavlinder (*Hesperia comma*), levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) en de ringslang (*Natrix natrix*), voor de periode van 1 mei 2018 tot en met 31 december 2018.

III. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

IV. Toetsingskader

De zandhagedis is beschermd ingevolge artikel 3.5 van de wet. De hazelworm, kommavlinder, levendbarende hagedis en de ringslang zijn beschermd ingevolge artikel 3.10 van de wet.

V. Toetsing Ruimtelijke Ingereep

Afwijzing ringslang

Op de voormalige vliegbasis zijn op diverse plekken zwervende exemplaren van de ringslang aangetroffen. Er is in het plangebied geen sprake van een vaste populatie of leefgebied van ringslangen. Door de werkzaamheden kan een in het plangebied zwervend exemplaar van de ringslang worden verwond/gedood. Door echter voorafgaand aan de start van de werkzaamheden bij de locatie personeel de eventueel aanwezige dieren te laten verjagen, kan doden/verwonden tijdens de aanlegfase voorkomen worden. Hiermee wordt de kans op overtreding van een verbodsbepaling niet aanmerkelijk geacht, derhalve is er geen ontheffing nodig voor de ringslang.

Motivering

Zandhagedis

Bij locatie 7 zijn hoge dichtheden van de zandhagedis waargenomen. Op de verspreidingskaart (bijlage III van het activiteitenplan) zijn de waarnemingen van de zandhagedis op de voormalige vliegbasis weergegeven. Het noordwesten van het plangebied vormt het leefgebied van een kleine, geïsoleerde deelpopulatie van de zandhagedis. Het plangebied heeft voor de soort een functie als algeheel leefgebied.

De werkzaamheden bij maatregel 7 betreffen de aanleg van een nieuwe fietsentree en 300 meter gecombineerd fiets- en wandelpad, uitgevoerd in halfverharding, aan de noordzijde van park Vliegbasis Soesterberg (hierna: VBS). Dit pad gaat voor ongeveer 160 meter over een bestaand bospad. Het sluit aan op bestaande infrastructuur (asfalt) die resteert van het voormalig militair gebruik. De uitvoerperiode van de verschillende werkzaamheden wordt aangepast op de kwetsbare periode van de soort. Voor alle werkzaamheden geldt dat er vooraf inspectie en/of advisering van de ecoloog is. Het doden en verwonden van zandhagedissen als gevolg van de aanlegwerkzaamheden van het fietspad wordt zoveel mogelijk voorkomen door het verjagen van de eventueel aanwezige exemplaren voorafgaand aan het maaien. Langs het fiets- wandelpad worden aan de westkant (rustgebied), in de open zones en het aansluitende asfalt, houten slagbomen met raster geplaatst. Op deze slagbomen worden bordjes "verboden toegang rustgebied wild" geplaatst. Verstoring van zandhagedissen kan hiermee niet voorkomen worden. Tijdens het recreatief gebruik van het pad worden voorzieningen getroffen om het pad minder aantrekkelijk te maken voor de aanwezige dieren door bermbeheer (kort) en het aanpassen van de wegharding (leemachtig in plaats van beton of asfalt). Er wordt leemachtig verhardingsmateriaal toegepast dat niet snel opwarmt. Reptielen zullen eerder geneigd zijn om naar het in de omgeving (rustgebied) overvloedig aanwezige asfalt te trekken om zich op te warmen. Om te voorkomen dat reptielen zich opwarmen op het pad (na aanleg) worden tevens de bomen aan weerszijden gehandhaafd zodat het pad grotendeels beschaduwd blijft. De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Er is een aanvullende maatregel toegevoegd bij de voorwaarden in het besluit. Desondanks zal er door de werkzaamheden en het latere gebruik sprake kunnen zijn van doden/verwonden en verstoring van de zandhagedis.

De zandhagedis komt in de provincie Utrecht alleen voor op de Utrechtse Heuvelrug. Het is een kenmerkende soort van droge, structuurrijke heideterreinen. Daarnaast komt de soort plaatselijk veel voor in zonnige heidebermen langs (spoor)wegen en paden. De zandhagedis is in de afgelopen vijftien jaren zowel landelijk als in de provincie in aantal toegenomen. Op diverse terreinen waar de soort was verdwenen, heeft hij zich opnieuw gevestigd. In 2014 zijn op de voormalige vliegbasis bijna 600 zandhagedissen waargenomen. Op grond van deze gegevens is geconcludeerd dat de staat van instandhouding van de zandhagedis op de vliegbasis gunstig is. Het doden van enkele exemplaren zal hier geen invloed op hebben. Door de relatief geringe afname aan leefgebied en inrichting na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de zandhagedis niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Hazelworm

Hazelwormen zijn aangetroffen in de omgeving van locatie 4 en 7. Op de verspreidingskaarten zijn de waarnemingen van de soort op de voormalige vliegbasis weergegeven. Op de voormalige vliegbasis komen hazelwormen in een deel van de bosgebieden voor. In totaal werden in 2014 126 hazelwormen waargenomen, maar voor een deel betreft dit dezelfde dieren die op meerdere controlerondes zijn gezien. Het plangebied heeft voor de soort een functie als geheel leefgebied.

De werkzaamheden bij maatregel 4 betreffen de inrichting van een wandelpad. Het betreft circa 300 meter graspad (onverhard), deels via verruigd open terrein. Ontwikkeling van het recreatief (fiets)pad kan bij locatie 4 zonder maatregelen leiden tot doden/verwonden. Er is kans op doden en verwonden tijdens de aanleg bij locatie 4 en tijdens het gebruik van het pad op meerdere locaties. Om doden en verwonden tijdens de aanleg zoveel mogelijk te voorkomen wordt, voordat het graspad wordt uitgemeaid, de omgeving onderzocht door een ecooloog op de aanwezigheid van hazelwormen en, indien er geen exemplaren aanwezig zijn, vrijgegeven. De uitvoerperiode van de verschillende werkzaamheden wordt aangepast op de kwetsbare periode van de soort. Voor alle werkzaamheden geldt dat er voorafgaand aan de werkzaamheden inspectie en/of advisering van de ecooloog is.

De werkzaamheden bij maatregel 7 betreffen de aanleg van een nieuwe fietsentree en 300 meter gecombineerd fiets- en wandelpad, uitgevoerd in halfverharding, aan de noordzijde van Park VBS. Het doden en verwonden van de hazelworm als gevolg van de aanlegwerkzaamheden van het fietspad wordt zoveel mogelijk voorkomen door het verjagen van de eventueel aanwezige exemplaren voorafgaand aan het maaien. Langs het fiets- en wandelpad worden aan de westkant (rustgebied) in de open zones en het aansluitende asfalt, houten slagbomen met raster geplaatst. Tijdens het recreatief gebruik van het pad worden voorzieningen getroffen om het pad minder aantrekkelijk te maken voor de aanwezige dieren door bermbeheer (kort) en het aanpassen van de wegharding (leemachtig in plaats van beton of asfalt). Er wordt leemachtig verhardingsmateriaal toegepast dat niet snel opwarmt. Hazelwormen zullen eerder geneigd zijn om naar het in de omgeving (rustgebied) overvloedig aanwezige asfalt te trekken om zich op te warmen. Om te voorkomen dat ze zich opwarmen op het pad (na aanleg) worden tevens de bomen aan weerszijden gehandhaafd zodat het pad grotendeels beschaduwde blijft. De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Er is een aanvullende maatregel aan de voorwaarden toegevoegd. Desondanks kan doden/ verwonden van de hazelworm niet worden uitgesloten.

De hazelworm is in de provincie Utrecht beperkt tot de Heuvelrug, de bosgebieden langs de flanken daarvan en de Gelderse Vallei. Er zijn in 2014 aanzienlijk meer hazelwormen aangetroffen dan in eerdere inventarisatiejaren, maar deze toename is meer een gevolg van het grotere aantal locaties dat met plaatjes bemonsterd is, dan van een groei van de populatie (Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek). De staat van instandhouding van de hazelworm op de voormalige vliegbasis is dusdanig goed dat geconcludeerd kan worden dat deze zijn maximale bezetting nadert (Van den Bijtel med.). Het doden van enkele exemplaren zal hier geen invloed op hebben. Door de relatief geringe afname aan leefgebied en inrichting na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de hazelworm niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Kommavlinder

De kommvlinder is nagenoeg overal op de vliegbasis in hoge dichtheden aangetroffen. De soort heeft leefgebied op de graslanden en heide van het plangebied.

De soort zal geen nadelige gevolgen ondervinden van het gebruik van de paden. Het negatieve effect op de soort bestaat uit het verlies van leefgebied door verharding ten behoeve van het fietspad (maatregel 7). Ten gevolge van de aanleg van maatregel 7 verdwijnt circa 200 m² van de huidige begroeiing als (potentieel) leefgebied. Bij maatregel 9 (doorsteek bij Sheltergebied) wordt 100 m² extra leefgebied gecreëerd door het verwijderen van betonplaten. Dit gebied zal niet direct geschikt zijn als leefgebied, maar op termijn wel. Doden van exemplaren tijdens de uitvoering (het verwijderen van de vegetatie) wordt zoveel mogelijk voorkomen door buiten de vliegtijd te werken (eind juli tot midden september). De wijfjes zetten de eitjes afzonderlijk af aan de basis van blaadjes van het gras en de heide in het plangebied. Bij het bepalen van het tracé van het pad is gekozen voor een variant waarbij de kraamkamer van de kommvlinder ontzien wordt. Het doden van de kommvlinder zal tevens voor een groot deel voorkomen worden door het volgen van een door de ecooloog opgestelde tijdstabel. De voorgestelde maatregelen zijn voldoende. Desondanks zal er door de werkzaamheden sprake zijn van aantasting van leefgebied en het doden van eieren, poppen of rupsen.

Tegenwoordig komt de kommvlinder voor in de duinen van Noord-Holland, op de Waddeneilanden, op de Veluwe en in Drenthe. Op veel andere plekken is de soort in de afgelopen decennia verdwenen. In Utrecht komt de kommvlinder alleen nog voor op de voormalige vliegbasis en enkele nabijgelegen heideterreinen, onder andere op De Vlasakkers. De populatie van de voormalige vliegbasis is veruit de grootste van Utrecht en een van de grootste van Nederland en mogelijk Noordwest-Europa. In 2014 zijn op de voormalige vliegbasis iets meer dan 2200 exemplaren geteld. Ook in de proefvlakken zijn in 2014 meer kommvlinders waargenomen. Het Utrechts Landschap stemt het beheer af op de kommvlinder waardoor in de toekomst een verdere toename

wordt verwacht. Het doden van enkele eitjes zal hier geen negatieve invloed op hebben. Door de relatief geringe afname aan leefgebied en inrichting na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de kommavlinder niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis is met name in de omgeving van locatie 7 in hoge aantallen aangetroffen. Vastgesteld is dat de omgeving van locatie 7 gebruikt wordt door de soort als geheel leefgebied.

Ontwikkeling van het recreatief fietspad kan leiden tot doden/verwonden van de levendbarende hagedis tijdens zowel de aanleg- als gebruiksfase voor de locatie 7. De uitvoerperiode van de verschillende werkzaamheden wordt aangepast op de kwetsbare periode van de soort. voor alle werkzaamheden geldt dat er voorafgaand aan de werkzaamheden inspectie en/of advisering van de ecoloog is. Het doden en verwonden van de levendbarende hagedis als gevolg van de aanlegwerkzaamheden van het fietspad wordt zoveel mogelijk voorkomen door het verjagen van de eventueel aanwezige exemplaren voorafgaand aan het maaien. Om te voorkomen dat de reptielen de paden zullen betreden worden de bermen kort gehouden door middel van maai-beheer. Tevens worden de nieuwe paden uitgevoerd in halfverharding dat minder opwarmt en dus minder aantrekkelijk is voor de levendbarende hagedis. Reptielen zullen eerder geneigd zijn om naar het in de omgeving (rustgebied) overvloedig aanwezige asfalt te trekken om zich op te warmen. Om te voorkomen dat reptielen zich opwarmen op het pad (na aanleg) worden tevens de bomen aan weerszijden gehandhaafd zodat het pad grotendeels beschaduw blijft. Hierdoor wordt doding door overrijden zoveel mogelijk voorkomen. Ook zonder maatregelen wordt derhalve verwacht dat het aantal slachtoffers beperkt zal blijven tot incidentele gevallen. De werkzaamheden vinden plaats op relatief geringe oppervlaktes van het bestaand leefgebied, waarbij in de omgeving ruim voldoende vlucht- of uitwijkmogelijkheid beschikbaar is. Hierbij kan echter niet geheel voorkomen worden dat er leefgebied van de levendbarende hagedis wordt aangetast. De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Er is een aanvullende maatregel aan de voorwaarden toegevoegd. Desondanks wordt door de werkzaamheden leefgebied van de levendbarende hagedis aangetast en kunnen dieren worden gedood.

De levendbarende hagedis komt in de provincie Utrecht voor op de Utrechtse Heuvelrug en plaatselijk in de Gelderse Vallei. De soort heeft een duidelijke voorkeur voor vochtige tot natte terreinen. Landelijk gezien gaat de levendbarende hagedis in aantal achteruit. De waarnemingen van de levendbarende hagedis op de voormalige vliegbasis concentreren zich op vijf deelgebieden: de bosstrook langs de spoorlijn aan de noordzijde van de noordelijke heide, de noordelijke heide, de heidestrook ten zuiden van het vroegere gebouw 257, de heide aan de noordkant van de Middle East en de heidestroken langs Baankop-oost. In 2014 zijn op de voormalige vliegbasis 133 levendbarende hagedissen waargenomen. Conclusie is dat de staat van instandhouding van de soort op de vliegbasis goed is. Het doden van enkele exemplaren zal hier geen invloed op hebben. Door het nemen van de eerder genoemde mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de levendbarende hagedis niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Belang van de aanvraag

U heeft ontheffing aangevraagd op grond van de belangen: 'bescherming van flora en fauna', 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten',

'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied', 'bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer' en 'algemeen belang'. Opgemerkt wordt dat deze laatste belangen slechts ten grondslag gelegd kunnen worden aan een ontheffing voor de soorten hazelworm, kommavlinder en levendbarende hagedis.

Afwijzing bestendig beheer

Na uitvoering van werkzaamheden is sprake van maai- en bermbeheer (ook het beheersen van het opkomen van jonge boompjes) door de terreineigenaar Het Utrechts Landschap. Bij maatregel 7 kan door het kort houden van de berm het door recreatief gebruik doden van reptielen worden voorkomen. Bij maatregel 4 is er voor gekozen een pad uit te maaien (dus niet verhard). Dit pad bestaat bij de gratie van natuurbeheer door de terreineigenaar. Ook het aanleggen van een halfverharding (maatregel 7) in plaats van verhard (ten gunste van het ontmoedigen van zonnebaden van de zandhagedis) vraagt om beheersmaatregelen.

Dit belang is niet aan de orde aangezien het aangevraagde geen voortzetting is van reeds gevoerd structureel beheer.

Bescherming flora en fauna

Naast het sociaal economische en cultuurhistorische belang van het padenplan, dat het in samenhang met haar omgeving dient (woonwijk, pleisterplaats, Nationaal Militair Museum, militair cultuurhistorisch erfgoed) voorziet het plan in een compenserende maatregel ten behoeve van diverse reptielensoorten (waaronder de zandhagedis) en kleine zoogdieren. Het saldo pakt voor beschermde fauna valt dan ook positief uit. Er worden ten behoeve van diverse reptielensoorten (waaronder de zandhagedis) en kleine zoogdieren oversteekplaatsen langs de Verlengde Palzerweg aangelegd. De beoogde maatregelen zorgen ervoor dat deelpopulaties van de soorten beter met elkaar worden verbonden (ontsnippering). Het betreft deelpopulaties van de zandhagedis op het Soesterhoog, De Palz en de bermen van de Verlengde Palzerweg. De deelpopulaties komen dan weer meer in contact met de deelpopulatie op Middle East (gebied op park VBS). Het uitvoeren van dit plan zou de negatieve effecten van de uit te voeren werkzaamheden teniet doen voor de zandhagedis en zou een plus betekenen voor deze soort en een aantal andere beschermde diersoorten. Het betreft onder andere loopkevers, muizen en de levendbarende hagedis. Van den Bijstel Ecologisch Onderzoek heeft toegelicht dat de waarde gemeten moet worden aan de grote mate van verhoging van dispersie van de zandhagedis. Hiermee wordt het genetisch materiaal en daarmee de instandhouding van de zandhagedis verzekerd. Een direct winst is de afname van verkeersdoden van de soort. Zoals eerder aangegeven gaan de plussen voor de zandhagedis ook op voor de diverse andere soorten die voorkomen in dezelfde leefgebieden en die ook redelijke afstanden willen en kunnen afleggen. De waarde van deze maatregel zit niet in de m2, maar in de kwaliteitstoename van het gebied voor de soorten.

Groot openbaar belang

Het padenplan voorziet in de behoeften van de huidige en toekomstige gebruikers. Te denken valt aan nabijwonenden, recreanten, toeristen en (toekomstige) bewoners van de woonwijk en gebruikers van de pleisterplaats en gebruikers van de provinciale TOP-structuur. De nieuwe routes, verbindingen en informatiepanelen voorzien de economische dragers van de Heuvelrug van een directe mogelijkheid op het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. Er ontstaat door de realisatie van het park een breder aanbod, dit zorgt voor een diversificatie van gasten en verblijfsduren in de regio. Dit leidt tot een tot een groeiende economische activiteit. De recreatie en toeristenbranche is voor de Heuvelrug een belangrijke economisch- sociale pijler. De regio geniet dan ook landelijke bekendheid als een aantrekkelijk verblijf- en recreatiegebied. De provincie hecht er grote waarde aan dit zo te houden en gecontroleerd uit bouwen. Hier schrijft en voert zij beleid op. De uitvoering van het padenplan is een uitvloeisel van dit vastgestelde beleid. Een doordachte wijze van informatievoorziening is inclusief bij het padenplan. De informatievoorziening gaat in op specifieke plekken als ook op de omgeving en sluit aan op de grootschalige, gratis te bezoeken maquette en uitkijktoren in het Nationaal Militair Museum. Deze informatievoorziening in het park en in het museum worden door het padenplan gekoppeld. Het betreft uitwerking van recreatief toeristisch beleid van de provincie Utrecht. De recreatieve routestructuur – waar het padenplan aan bijdraagt - en het Nationaal Militair Museum vormen samen een poort tot de gehele Heuvelrug. De co-existentie zorgt voor een bovenlokaal belang en is ook zo door de provincie Utrecht benoemd in vastgestelde recreatieve beleidsnota's en wordt versterkt door het fietsknooppuntensysteem evenals de gerealiseerde TOP-structuur in de provincie Utrecht. De provincie Utrecht heeft vanuit haar portefeuille cultuur en Agenda Vitaal platteland (AVP) samen met partners Het Utrechts Landschap en Defensie binnen het gebouw van het nieuwe militair museum een gratis entree verzorgd. Hier staat de historie van de gehele Utrechtse Heuvelrug centraal en wordt waar van toepassing ingezoomd op de locatie Vliegbasis. Dit gebeurt in de entree van het museum alsook in de uitkijktoren over het gebied.

Kortom: het openbaar belang is in beleid en uitvoering op diverse niveaus al een negental jaren bezig met beleidsvorming en uitvoering van een recreatief, cultuurhistorisch, utilitair netwerk op en om de voormalige vliegbasis. Op park VBS ligt de nadruk op de natuur en de beleving van de mengeling van (militair)cultuurhistorie (-sch erfgoed) met natuur.

Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

Bij maatregel 4 is een oude route van voor de militaire periode aanwezig. In de nabijheid van het oude Heezerspoor wordt een wandelpad aangelegd. Bij maatregel 7 beoogt men de aanleg van een nieuwe fietsentree en 300 meter gecombineerd fiets- en wandelpad, uitgevoerd in halfverharding, aan de noordzijde van Park VBS. Dit pad gaat voor ongeveer 160 meter over een bestaand bospad. Het sluit aan op bestaande infrastructuur (asfalt) die resteert van het voormalig militair gebruik. Langs het fiets- wandelpad worden aan de westkant in de open zones en het aansluitende asfalt, houten slagbomen met raster geplaatst. Ook wordt beoogd om het terrein toegankelijk te maken rond een voormalige kerosineheuvel door aanleg van een wandelspoor en het op een voor wandelaars passeerbare kier zetten van twee schuifhekken.

Algemeen belang

Het aanleggen van een recreatief pad betreft (mede ter versterking van de cultuurhistorische beleving) een zaak die voor veel mensen belangrijk is omdat ze er voordeel van hebben of er gebruik van (willen) maken. Een overheid kan in het kader van het algemeen belang zaken regelen en/ of uitvoeren (een voorbeeld is het onteigenen van particulier eigendom, of het aanleggen van een fietspad).

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat de belangen 'bescherming van flora en fauna', 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voor wat betreft de zandhagedis voldoende onderbouwd zijn om doden en verstoren van de soort te rechtvaardigen. Tevens zijn de belangen 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied', 'bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer' en 'algemeen belang' voor wat betreft de hazelworm, kommavliender en levendbarende hagedis voldoende onderbouwd om doden van de hazelworm en de levendbarende hagedis, doden van eieren, poppen of rupsen van de kommavliender en het beschadigen en/of vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de kommavliender, te rechtvaardigen.

Alternatievenafweging

De werkzaamheden in het plangebied zijn locatiegebonden. In het planvormingsproces zijn de meest logische tracés om wandel- en fietsroutes tot stand te brengen uitgekozen. Mogelijke alternatieven zijn hierin afgewogen. Er is voor gekozen om de routes zo veel mogelijk de bestaande infrastructuur van het park te laten volgen - vanuit het vroegere gebruik als vliegbasis liggen er nog veel verharde wegen en paden in het gebied. Alternatief zou zijn om met routes door de groenstructuur te gaan maar dat is niet wenselijk en logisch. Alleen waar dit echt nodig is om een verbinding tot stand te brengen gaan paden tracés door het groen. Om de plaats waar het pad door de groenstructuur gaat te bepalen is een variantenstudie uitgevoerd waarbij het tracé dat zo min mogelijk storing oplevert voor flora en fauna is gekozen. Bij het Heezerspoor wordt de route van het pad op de aanwezigheid van kommavliender aangepast en wordt het maaien met een eenvoudige maaier (niet klepelen) aan de beheerder meegegeven als beheermaatregel. De verwachting is dat met actief vangen en verplaatsen meer schade zou optreden (door stress) dan wanneer door maatregelen voorkomen wordt dat er slachtoffers vallen.

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid van de wet en artikel 3:10, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officielebekendmakingen.nl

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

X. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan:

- RUD Utrecht, Postbus 85242, 3508 AE Utrecht.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Leefomgeving

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van provincie Utrecht op 19 maart 2018, gelet op de artikelen 3.8 en 3.10 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:
Naam: Provincie Utrecht team P&C cyclus programma's (UFD)
Adres: Archimedeslaan 6
Postcode en woonplaats: 3584 BA Utrecht

Ontheffing 81CBC63C voor het tijdvak van: verzenddatum van het besluit tot en met 31 december 2018

Van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen:

- 3.5, eerste en tweede lid, van de wet, voor zover dit betreft het doden en opzettelijk verstoren van de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- 3.10, eerste lid, aanhef en onder a van de wet, voor zover dit betreft het doden van de hazelworm (*Anguis fragilis*) en de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) en het doden van eieren, poppen of rupsen van de kommavlinder (*Hesperia comma*);
- 3.10, eerste lid, aanhef en onder b van de wet, voor zover dit betreft het beschadigen en/of vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de kommavlinder en de levendbarende hagedis.

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft paden bij het Heezerspoor en de entree aan de noordzijde van de voormalige vliegbasis te Soesterberg (zie bijlage 2).

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

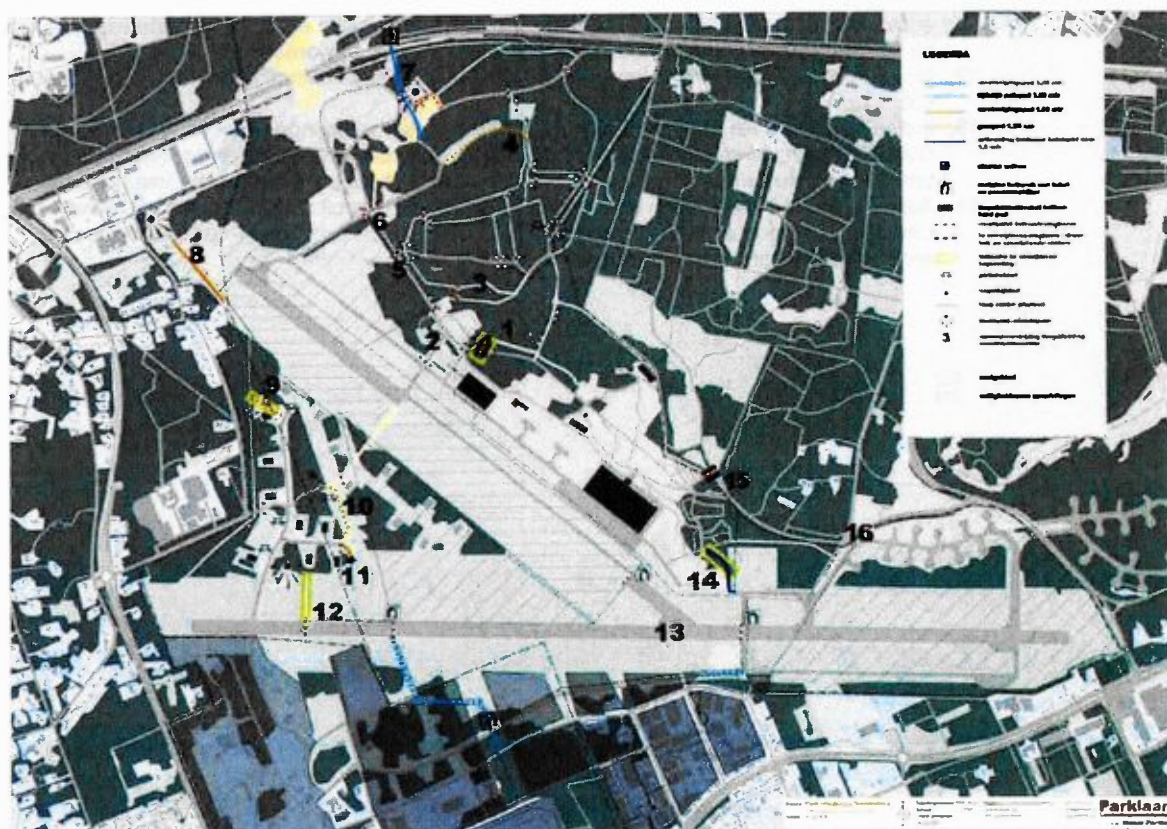
1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met provincie Utrecht, team VVN, indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht te sturen. Na afronding van de werkzaamheden moet het meldingsformulier gereedkomen werkzaamheden worden toegezonden aan de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht.

Specifieke voorschriften

7. U dient, met inachtneming van de overige voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven staat in hoofdstuk 8 en bijlage 4 van het 'Activiteitenplan' bij de aanvraag en de hoofdstukken 2, 3.4 en 3.7 van het 'Werkprotocol Padenplan VBS' bij de aanvulling op de aanvraag van 24 april 2018 (zie bijlage 3).
8. Bij het beheer van het pad dient het gras door maaien onder een lengte van 5 centimeter gehouden te worden om te voorkomen dat de reptielen het kunnen gebruiken als dekking om toch bij het pad te komen.
9. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
10. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit na te leven. Het werkprotocol moet meegestuurd worden met de startmelding werkzaamheden.

11. Bij de werkzaamheden dient een logboek te worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd zoals goedkeuring/vrijgeven door een ecooloog, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol en gekozen mitigerende maatregelen en de locatie daarvan. Het logboek dient bij de melding gereedkomen werkzaamheden bijgevoegd te worden.
12. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
13. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal drie maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
14. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht, per e-mail te bereiken via servicebureau@provincie-utrecht.nl.

Bijlage 2 Kaart planlocatie

8 Mitigerende maatregelen

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de mitigerende maatregelen per beschermde soort beschreven. Bij de uitvoering van het plan worden werkwijzen gevolgd waarmee voldaan wordt aan de zorgplicht voor dieren en planten. Waar relevant wordt onderscheid gemaakt in mitigerende en compenserende maatregelen, waar dit niet expliciet vermeld is gaat het om mitigatie. In een los mitigatieplan zijn de maatregelen los van het rapport eenvoudig terug te vinden en tevens iets ruimer toegelicht.

8.2 Maatregelen herpetofauna en overige fauna

Maatregelen zandhagedis, levendbarende hagedis, hazelworm en ringslang

- In de kwetsbare periode van reptielen kunnen geen plagwerkzaamheden worden uitgevoerd, tenzij vooraf een 100 % controle heeft plaatsgevonden op aanwezigheid door een deskundige. Deze periode loopt van 1 mei tot 1 oktober. (levendbarende hagedis, zandhagedis, ringslang, hazelworm, ringslang)
- Het doden en verwonden van zandhagedissen als gevolg van de aanlegwerkzaamheden voor het fietspad kan worden voorkomen door voorafgaand aan de start van de werkzaamheden bij de locatie 7 personeel met enig geluid over het pad te laten lopen. (levendbarende hagediszandhagedis, ringslang)
- Op de locaties is kans op potentiële slachtoffers door het recreatief gebruik van het pad daarom worden voorzieningen getroffen om dit minder pad aantrekkelijk te maken voor de aanwezige dieren. (materiaal keuze en bermbeheer) (levendbarende hagediszandhagedis, ringslang)
- Ook wordt op andere plekken in en om de Parkvliegbasis Soesterberg actief gezocht naar mogelijkheden de Zandhagedis extra veilige leefruimte te geven. Concreet zijn de ecopassage bij Camp New Amsterdam en de mogelijkheid de Verlengde Palzerweg passeerbaar te maken voor de Zandhagedis door het nemen van ontsnipperingsmaatregelen. Een deel van deze compensatie wordt als compensatie voor mogelijke verliezen bij het realiseren van het padenplan op de Park Vliegbasis en dan vooral maatregel 7. Ten grondslag hieraan ligt het advies van Van den Bijstel Ecologisch Onderzoek zoals te berde gebracht in overleg met de vergunningverlener mediadecember 2017.

Maatregelen kommavlinder

Er verdwijnt een zeer bescheiden oppervlakte geschikt leefgebied voor de kommavlinder, dit leidt dan ook niet tot een effect op de staat van instandhouding. Specifieke maatregelen voor de kommavlinder zijn derhalve niet nodig, echter worden wel genomen. Bij locatie vier wordt de route van het pad op de aanwezigheid van kommavlinder aangepast en wordt het maaien met een eenvoudige maaier (niet klepelen) aan de beheerder meegegeven als beheermaatregel. Voor de kommavlinder passend bermbeheer is bij maatregel 7 het advies. Bij maatregel 9 wordt 100m² extra gebied voor de Kommavlinder gewonnen door het verwijderen van betonplaten.

Bijlage 4 Mitigatieplan

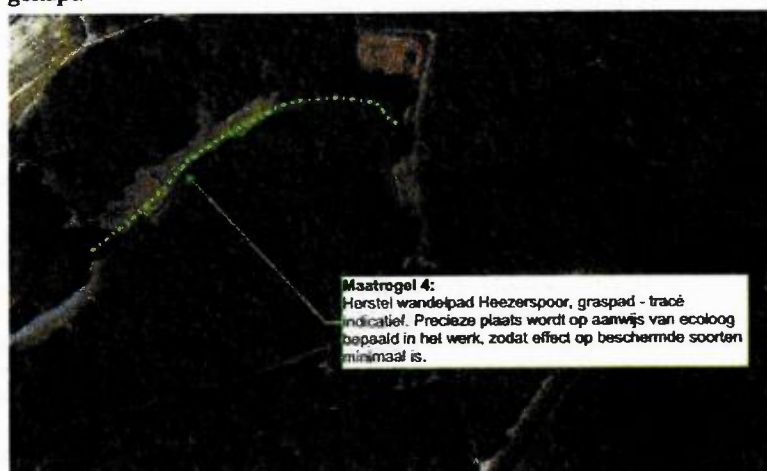
Mitigatieplan betreffende nieuw aan te leggen fietspaden op Park Vliegbasis Soesterberg

Voor het verbeteren van de recreatieve routestructuur op Park Vliegbasis Soesterberg worden enkele ontbrekende schakels in de bestaande fiets- en wandelpadenstructuur aangelegd.

Uit de ecologische toets blijkt dat hiervoor bij twee maatregelen ontheffing in het kader van de Wnb (soorten) nodig is. Om het effect op beschermde soorten te beperken worden diverse mitigerende maatregelen uitgevoerd die in dit stuk per maatregel worden omschreven.

Maatregel 4, Heezerspoor

Betreft inrichting van een wandelpad over een traject dat vroeger als patrouillepad werd gebruikt. Het betreft ca. 300 meter graspad (onverhard), deels via verruigd open terrein, voor ca. 60 meter door bos dat moet worden gekapt.

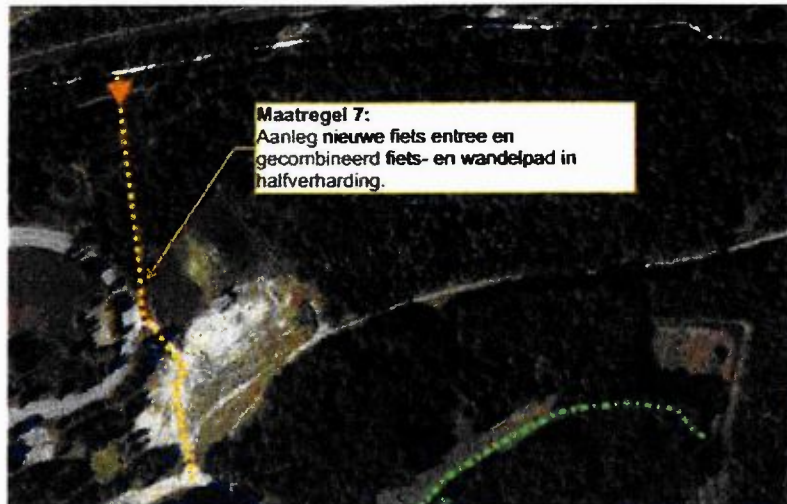
Bij het gebruik kan op voorhand niet worden uitgesloten dat er bij de aanleg slachtoffers onder hazelworm kunnen vallen, in de omgeving in hoge aantallen vastgesteld.

Mitigerende maatregelen

- De loop van het pad wordt in overleg een ecooloog uitgezet. Doel is het pad aan te leggen zonder kap van bomen en ook zodanig dat het leefgebied van de kommavlinder niet onnodig wordt verkleind.
- Struiken worden tot op de grond afgezaagd.
- Voordat het graspad wordt uitgemaaid wordt de omgeving onderzocht door een ecooloog op de aanwezigheid van hazelwormen.
- Er wordt een graspad uitgemaaid (liefst niet geklepeld, tenzij met een lichte machine). Het eerste deel van het tracé, vanaf het zuiden, loopt over een open zandvlakte met spaarzame begroeiing. Hier kan de loop van het pad eventueel worden gemarkeerd met lage paaltjes met draad.

Maatregel 7, entree noordzijde en fuelpit

Betreft aanleg van een nieuwe fietsentree en 300 meter gecombineerd fiets- en wandelpad, uitgevoerd in halfverharding, aan de noordzijde van Park VBS. Dit pad gaat voor ongeveer 160 meter over een bestaand bospad. Het sluit aan op bestaande infrastructuur (asfalt) die resteert van het voormalig militair gebruik.

De aanleg en het gebruik van het nieuwe fiets- en wandelpad kan kritisch zijn, gezien het voorkomen van vier verschillende reptielensoorten in de naaste omgeving.

Mitigerende maatregelen

- Langs het fiets- wandelpad worden aan de westkant (rustgebied) in de open zones en het aansluitende asfalt, houten slagbomen met raster geplaatst. Op deze slagbomen worden bordjes "verboden toegang rustgebied wild" geplaatst.
  - Er worden geen reptielen weggevangen en dus ook geen tijdelijke schermen geplaatst. Vóór het uitmaaïen van het pad iemand voor de maaier uitsturen die de eventueel aanwezige dieren verjaagt.
  - Om te voorkomen dat reptielen zich opwarmen op het pad (na aanleg) worden de bomen aan weerszijden gehandhaafd zodat het pad grotendeels beschaduwd blijft.
  - Er wordt leemachtig verhardingsmateriaal toegepast dat niet snel opwarmt. Reptielen zullen eerder geneigd zijn om naar het on de omgeving (rustgebied) overvloedig aanwezige asfalt te trekken om zich op te warmen.
- De bermen langs het gehele tracé van het pad worden kort gemaaid. Deze bermen zijn minimaal één meter breed.

1 Inleiding

Provincie Utrecht werkt aan de aanpassing/afronding van de plannen voor de recreatieve voorzieningen op de Vliegbasis Soesterberg. Ten behoeve van dit zogeheten 'Padenplan' zullen in de komende periode verschillende werkzaamheden worden uitgevoerd. Om te voorkomen dat deze werkzaamheden leiden tot (onnodige) schade voor de beschermde en bijzondere flora en fauna zijn randvoorwaarden voor de uitvoering van deze werkzaamheden opgesteld.

In dit werkprotocol worden eerst enkele algemene randvoorwaarden opgesomd. Deze randvoorwaarden gelden in principe op alle locaties en voor alle werkzaamheden. Hierna komen de randvoorwaarden aan bod die gelden voor specifieke locaties en werkzaamheden. In dit hoofdstuk met specifieke randvoorwaarden worden per locatie tevens de beschermde en bijzondere soorten genoemd waarmee bij uitvoering rekening dient te worden gehouden. Deze specifieke voorwaarden vormen samen met de algemene voorwaarden de voorwaarden dé voorwaarden

Het onderhavige werkprotocol is een voorlopig protocol. Voor de werkzaamheden in het kader van het Padenplan is een ontheffingaanvraag van de Wet Natuurbescherming. Als deze ontheffing wordt verleend, kunnen deze nog bepalingen bevatten die moeten worden opgenomen in het werkprotocol.

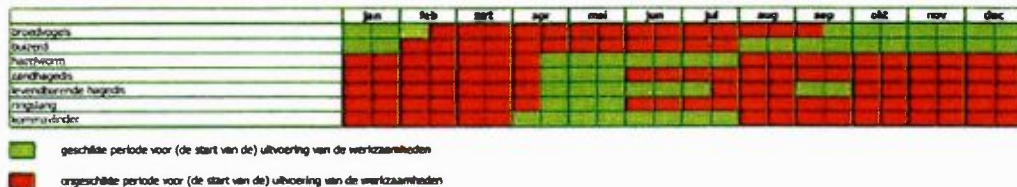
2 Algemene randvoorwaarden

Periode van uitvoering werkzaamheden

- De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de broedtijd van vogels. De broedtijd van vogels beslaat globaal de periode 1 maart tot 15 juli. Sommige vogelsoorten kunnen echter ook na 15 juli nog broeden, onder andere soorten van open graslanden. Het is derhalve raadzaam om bij uitvoering van werkzaamheden op locaties waar vogels broeden, het werkterrein vooraf te inspecteren op de aanwezigheid van broedende vogels.
- De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen.
De voortplantingsperiode van de reptielen die op de vliegbasis voorkomen, beslaat de periode juni tot en met september maar de duur van de periode verschilt sterk van soort tot soort (zie tabel 1). De overwinteringsperiode van reptielen beslaat te periode oktober tot en met begin april, maar ook hier geldt dat de duur van de periode van soort tot soort verschilt.

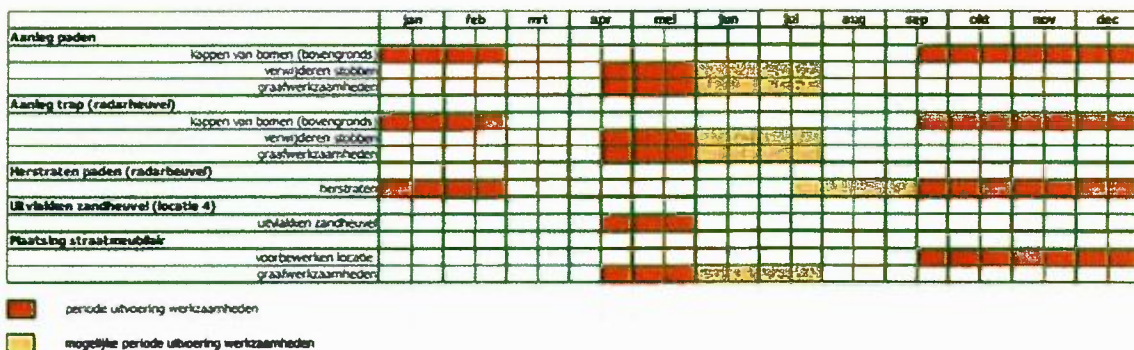
Kritische perioden beschermde soorten en planning werkzaamheden

In het onderstaande schema (figuur 1) zijn de kritische perioden weergegeven van de beschermde soorten die voorkomen op en nabij de locaties waar werkzaamheden ten behoeve van het padenplan zijn voorzien. In zijn algemeenheid gaat het hierbij om twee perioden, te weten de voortplantingsperiode en de overwinteringsperiode. Deze kritische perioden zijn in principe ongeschikt voor (de start van) de uitvoering van werkzaamheden. Uit het schema blijkt dat de kritische perioden van de verschillende soort(groep)en tezamen het gehele jaar beslaan.

Figuur 1. Kritische perioden voor de verschillende beschermde soort(groep)en

Of er in een kritische periode van één of meer soorten gewerkt kan worden, hangt af van de aard van de werkzaamheden. In figuur 2 zijn voor verschillende onderdelen van het padenplan de afzonderlijke werkzaamheden uitgesplitst. Uit dit schema blijkt dat als bijvoorbeeld voor de aanleg van paden opgaande beplanting moet worden gekapt, het bovengronds kappen van het hout tussen half september en eind februari kan worden uitgevoerd. Het verwijderen van de stobben kan dan niet worden uitgevoerd omdat dit kan leiden tot het verstoren en/of doden en verwonden van overwinterende reptielen, in het bijzonder hazelwormen. Het verwijderen van stobben kan worden uitgevoerd tussen half april en eind mei met een uitloop naar eind juli (afhankelijk van de locatie).

Figuur 2. Geschikte perioden voor (de start van) verschillende werkzaamheden

Werken in de kritische perioden

In de bovenstaande schema's is uitgegaan van een situatie waarin aannemers het werk geheel zelfstandig, dus zonder verdere begeleiding uitvoeren. Als de werkzaamheden worden begeleid door een ecooloog, kan er evenwel ook binnen de kritische perioden voor de verschillende soorten worden gewerkt. De begeleiding bestaat eruit dat de ecooloog kort voor aanvang van de werkzaamheden de werklocaties controleert op de aanwezigheid van bijvoorbeeld bezette nesten van vogels of holletjes waarin reptielen overwinteren. Als de ecooloog geen rustplaatsen of voortplantingsplaatsen van beschermde soorten op een locatie vaststelt, kan hij/zij deze locatie vrijgeven. Vindt hij/zij deze wel, dan kan hij/zij aanvullende voorwaarden stellen aan de uitvoering van de werkzaamheden op die locatie dan wel tot de conclusie komen dat uitvoering van de werkzaamheden op die locatie in de geplande periode niet verantwoord is en dus moet worden uitgesteld.

- **Samenvattend:** voor alle maatregelen geldt dat inspectie en of advisering van een ecooloog voorafgaande aan de werkzaamheden verplicht is. Vergaarde kennis van het gebied heeft het inzicht gebracht dat gedurende het gehele jaar veel werkzaamheden mogelijk zijn. Het werkgebied dient vooraf geïnspecteerd te zijn en voor de specifieke maatregelen vrijgegeven te zijn. Vice versa geldt hetzelfde; er zijn immers ook vogels die buiten het vastgestelde broedseizoen een ei leggen; inspectie is dus vereist. De tabellen zijn de leidraad. Ecologisch onderzoek en afstemming is ten alle aller tijde een vereiste.

Rijden met machines en voertuigen door het terrein

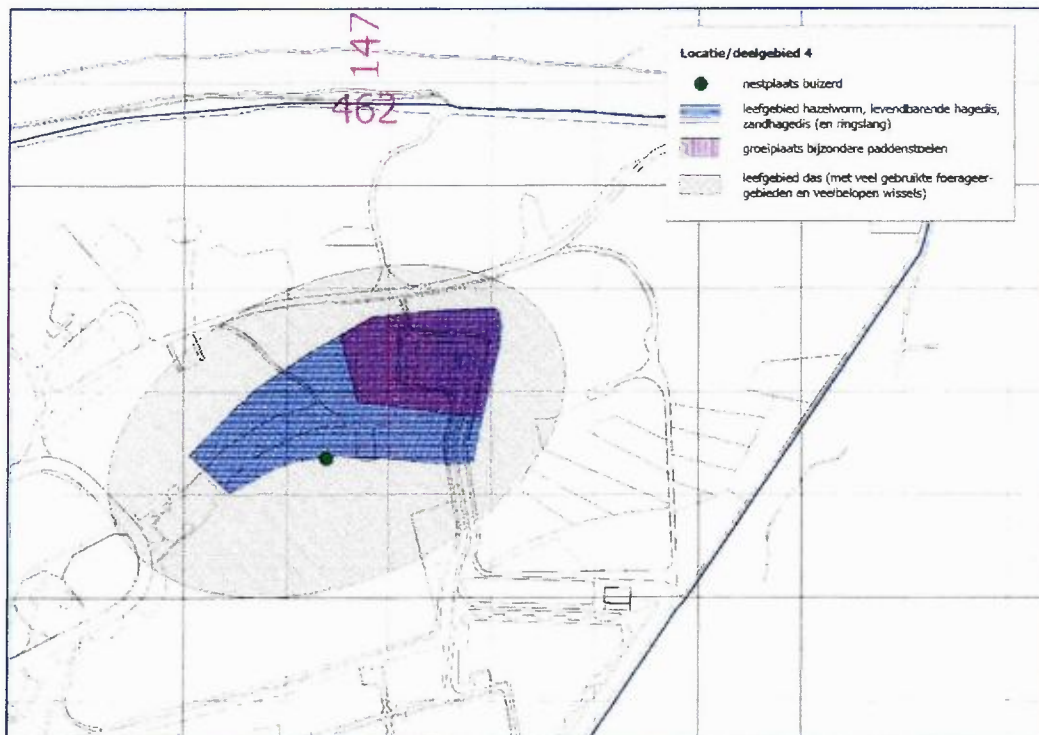
- Er wordt in principe niet met machines door de bermen, graslanden, heidevegetaties, ruigten, struwelen of bossen gereden.
- Als er per sé door bermen, graslanden of heidevegetaties moet worden gereden, bijvoorbeeld omdat het werk zich op grotere afstand van een pad/weg in een grasland bevindt, wordt er één rijspoor gebruikt.
- Om het ontstaan van sporen te voorkomen, wordt het rijspoor – in overleg met de opdrachtgever – verstevigd met rijplaten.
- Op en neer rijden langs meer rijsporen, keren en draaien in bermen, graslanden en heidevegetaties wordt vermeden, tenzij het uit te voeren werk dit niet toelaat.
- Bij het verplaatsen van machines (rupskranen, e.d.) mag onder geen beding door de bermen, graslanden, heidevegetaties, ruigten, struwelen en bossen worden gereden. Het verplaatsen van machines vindt uitsluitend plaats via de bestaande verhardingen.

Stallen van machines en opslaan van materialen

- Machines, keten, containers en dergelijke worden op de bestaande verhardingen of op de cunetten van verwijderde verhardingen geplaatst, maar niet in bermen, graslanden, heidevegetaties, ruigten, struwelen of bossen.
- De opslag van materieel vindt plaats op de bestaande verhardingen. Er wordt geen materieel opgeslagen in de bermen, graslanden, heideterreinen, ruigten, struwelen of bossen, ook niet tijdelijk.

3.4 Locatie/deelgebied 4

- (indien) Het kappen van bomen (noodzakelijk blijkt) ten behoeve van de aanleg van het graspad wordt uitgevoerd buiten het broedseizoen van vogels:
- Het verwijderen van heesters (4a op bestekkaart 140617) wordt uitgevoerd buiten het broedseizoen van vogels.
- Het verwijderen van de stobben ten behoeve van de aanleg van het graspad wordt uitgevoerd buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen.
- Het verwijderen van de stobben van heesters (4a op bestekkaart 140617) wordt uitgevoerd buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen.
- Het uitvlakken van de heuvel (4b op bestekkaart 140617) wordt uitgevoerd buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen.
- Voorafgaand aan de uitvoering van het werk wordt het gebied door een ecooloog gecontroleerd op het gebruik van het gebied door dassen (ligging wissels, aanwezigheid eventuele (bij)burchten, etc.).
- Er worden op het tracé van het aan te leggen pad of op paden in de omgeving daarvan geen machines gestald en materialen opgeslagen waardoor wissels van dassen worden geblokkeerd.
- De stammen van de geveld bomen worden meteen uitgereden. Als de stammen niet direct kunnen worden afgevoerd, worden ze bij voorkeur opgeslagen op de verharding van de wegen in de nabijheid van de locatie. Ze worden op een zodanige locatie opgeslagen dat geen wissels van dassen worden geblokkeerd.

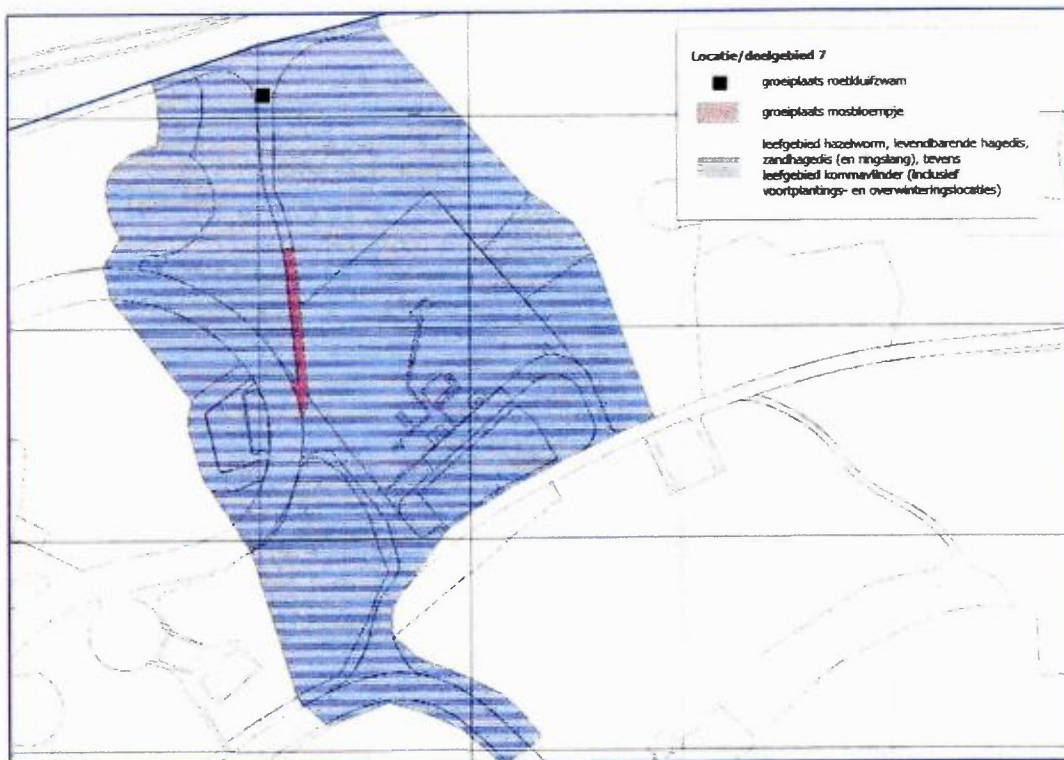

Kaart 4. Natuurwaarden op/in locatie/deelgebied 4 waarmee bij uitvoering van de werkzaamheden rekening moet worden gehouden

3.7 Locatie/deelgebied 7

- Bij het aanbrengen van het verstevigingspad wordt de hoefslag ongemoeid gelaten om de groeiplaatsen van het mosbloempje (veruit de grootste op de vliegbasis) en de roetkluiwzwam te kunnen behouden.
- De precieze werkwijze die gehanteerd wordt bij het aanbrengen van het verstevigingspad, wordt bepaald in overleg met de opdrachtgever.
- Bij het rijden met machines wordt uitsluitend gebruik gemaakt van de bestaande paden en wordt rekening gehouden met het sparen van de hoefslag. Er wordt niet gekeerd of gereden buiten de bestaande paden.
- Het stallen van machines en opslaan van materialen vindt plaats op de bestaande verhardingen in de onmiddellijke omgeving van de werklocatie.
- Het bovengronds verwijderen van opgaande beplanting wordt uitgevoerd buiten het broedseizoen van vogels.
- Het verwijderen van de stobben van opgaande beplanting wordt uitgevoerd buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen.

Kaart 7. Natuurwaarden op/in locatie/deelgebied 7 waarmee bij uitvoering van de werkzaamheden rekening moet worden gehouden